కుంపటిలో కుసుమం

"ఏమిటోయ్ అహమద్! ఈ వేళ ఎంతకూ బండి స్పీడ్ అందుకోడం లేదే! అవతల నాకు బోలెడన్ని పనులు ఉన్నాయి" అన్నాడు వెనక సీటుకు చేరగిలబడి సిగరెట్టు కాల్చుకుంటున్న వజ్రపాణి.

"ఎక్కడో మిషన్ కొంచెం చెడిపోయినట్టుందండీ! అయినా ఇంకెంత దూరం, దరిదాపుకు వచ్చేశాం!" అన్నాడు డ్రైవర్.

వజ్రపాణి తల కొంచెం పైకెత్తి తలుపు కడ్డంగా ఉన్న గ్లాసులోంచి పరిసరాల్ని పరికించాడు. కారు చెరువుకట్టమీద పరుగిడుతోంది. బాలభానుడి స్వర్ణకాంతుల్లో ఆ వైపున కొండకోనలు, ఈవైపున పైరు పచ్చలు, మధ్య నిండిన చెరువు, మెరిసిపోతూ శోభాయమానంగా కన్పిస్తున్నాయి. చెరువులో అక్కడక్కడా అల్లి తామరపువ్వులు విరిసి నవ్వుతున్నాయి. తన మనసులాగే ప్రకృతి సైతం ఆనందంలో తృళ్ళిపడుతున్నందుకు వజ్రపాణికి కలిగిన తృప్తి, అతడిచేత సన్నగా ఒక ఈలపాట పాడించింది.

పాట పాడుకుంటూనే వజ్రపాణి ఆలోచనలో పడ్డాడు. ప్రసన్న పుట్టినరోజు పండుగ వాతావరణం చాలా బాగా అమరింది. ఈపాటికి వంటలు కూడా ప్రారంభమై వుంటాయి. ఇక తను వెళ్ళడమూ, తోటలో కుర్చీలు అవీ వేయించడమే తరువాయి. మధ్యాహ్నం దాటిందంటే అతిథులొక్కొక్కరే దిగబడతారు. వాళ్ళకు స్వాగత సత్కారాలతోనే తనకు సరిపోతుంది. ఆలోపలే అన్ని ఏర్పాట్లు జరిగిపోవాలి.

ప్రసన్న తల్లో కొన్ని విచిత్రపుటూహలు ఉత్పత్తిల్లడం, వజ్రపాణి కొంచెమో గొప్పో వాటి ప్రభావానికి లోను కావడం అప్పుడప్పుడూ జరిగే విషయమే. వివాహానికి వెనుకటి సంగతి. తనకు తెలియదు కాని ఆ తరువాత మాత్రం తను తన చేతిమీదుగా నాలుగు సార్లు ప్రసన్న పుట్టినరోజు పండుగ చేశాడు. అవన్నీ పట్టణంలో, తన స్వంత భవనంలో వందలాది అతిథుల మధ్య, నాట్యగానాది వినోద విలాసాల మధ్య ఎంతో వైభవోపేతంగా జరిగాయి. ఈసారి కూడా అలా జరగవలసిందే! కానీ ప్రసన్న మూలంగా తన నిర్ణయం తలక్రిందులైపోయింది.

పుట్టినరోజు కింక పదిరోజులుందనగా, ఒకనాటి రాత్రి ప్రసన్న పున్నమనాటి రేరాజును చూచి పొంగిపోతున్న కడలి కెరటాలను చూస్తూ కూచున్న మనిషి అలా చూస్తూ కూచోక వున్నట్టుండి తలపైకెత్తి "ఈసారి నా పుట్టినరోజు పండుగ మన ఊళ్ళో జరుపుకుందామండీ!" అంది.

"ఆ పల్లెటూళ్ళోనా! అక్కడేం దొరుకుతుంది ప్రసన్నా?" అన్నాడు తను.

"కావలసినవన్నీ ఇక్కడనుంచే తీసుకుపోదాం లెండి" అంది ప్రసన్న.

"తీసుకుపోవచ్చునుకో! కానీ అక్కడి కెవరొస్తారు? నువ్వూ, నేనూ, వంటమనిషి, పెట్రోమాక్స్ లైట్లు మోయడానికి నారిగాడు తప్ప అక్కడ మరెవరూ ఉండరు".

"అదే మరి! ఇక్కడైతే ఇంతకు ముందు మనమెప్పుడో వాళ్ళకి ఋణపడినట్లు, రిక్షాల్లో, టాక్సీల్లో వచ్చి అసంఖ్యాకంగా వాలిపోతారు. వీళ్ళల్లో ఎందరికి మనపట్ల నిజమైన అంతఃకరణ ఉందో తెలుసుకోవాలి. పోనీ, ఇదొక పరీక్షనుకోండి. రాదలచుకుంటే డెబ్బయి మైళ్ళు ఏమంత దూర ప్రయాణం కాదు".

ప్రసన్న వాదం విన్నమీదట తనందుకు అంగీకరించక తప్పలేదు.

ఘుమ్మని సంపెంగపూల వాసన తనదాకా రావడంతో వజ్రపాణి లేచి కూచున్నాడు. కారు తన మామిడి తోటకి ప్రక్కన వెళుతోంది. పట్టణంలో తనకోసం సర్వదా కాచుకుని ఉండే వెయ్యి వ్యవహారాల బాదర బందీ నుంచీ ఎలాగో బయట పడి స్వగ్రామానికి తిరిగి వచ్చినప్పుడల్లా ముమ్ముందుగా మామిడి తోటలో నుంచీ సంపెంగపూల మధుర సుగంధం ఎదురై వచ్చి తనకు స్వాగత వచనం పలుకుతుంది. ఆ తోట, తోట లోపల దిగుడు బావి, బావి చుట్టూ నందివర్ధనం చెట్లు, వాటి చెంత పండ్లు విరుగగాచే జామచెట్లు, అవన్నీ తన చిన్ననాటి నేస్తాలు. అక్కడ కూచుంటే ఎంతటి చిరాకైనా ఇట్టే మాయమైపోతుంది. కానీ ఈ ప్రశాంత వాతావరణంలో తనెంతోకాలం మెలగలేదు. రెండు మూడు రోజుల్లో ఈ స్తబ్ధ వాతావరణం తనకు వెగటైపోతుంది. ఉత్సాహంతో ఉరకలు వేసుకుంటూ ఒక క్షణమైనా ఆగిపోకుండా ముందుకు సాగే జీవితం కావాలి తనకు! అదిక్కడ లభించదు.

కారు ఊరి పొలిమేర దాటి పెద్ద వీధిని సమీపిస్తోంది. ఆ ఊరికి రాజవీధయినా, బజారు వీధయినా అదే! వజ్రపాణి కొంచెం ముందుకు జరిగి కూచుని ఊరివైపు చూడసాగాడు. తన బంగళా ఊరికవతల పూలతోటలో ఉంది. పట్టణం నుంచీ రాకపోకల సందర్భంలో తప్ప మరొకప్పుడు తను ఊళ్ళోకి రావలసిన అవసరం ఉండదు. ఒకవేళ దారి తప్పి వచ్చినా ఊళ్ళో ఆ బాలగోపాలమూ తనని వింత జంతువులా చూస్తుంది. అదలా ఉండగా, కాలి నడకతో ఆ పల్లెటూళ్ళో తిరగడం తనకి నామోషీగా కనిపించే మాట కూడా నిజం!

కారు పెద్ద వీధి గుండా పరుగెడుతోంది. వజ్రపాణి టిన్ను తెరచి మరో సిగరెట్టు పైకి తీశాడు. పెట్టెపైన అగ్గిపుల్ల చరాలను గీచి ముట్టించుకోడానికి పైకెత్తాడు. కానీ ఉన్నట్టుండి పడిన బ్రేకుతో కారు హఠాత్తుగా వీధి మధ్య ఆగిపోవడంతో, ఆ అగ్గిపుల్ల మధ్యలోనే ఆరిపోయింది.

"ఇక్కడేదో దొమ్మీ జరుగుతోందండీ!" అన్నాడు డ్రైవర్.

"వాటికేం తక్కువ! బ్రతకడమెలాగో తెలియకపోయినా కక్షలుగా చీలి చావబాదుకుని కోర్టుల వెంబడి తిరగడం వీళ్ళకి బాగా అలవాటైంది. నువ్వు త్రోవ చేసుకుని కారు స్టార్టు చెయ్" అన్నాడు వజ్రపాణి.

కానీ త్రోవ చేసుకోడానికి అహమద్ చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించలేదు. వీధిలో పిన్నా పెద్దా, పిల్లా జల్లా రెండు మూడు వందలమంది పోగయ్యారు. ఆ గుంపులో ఎక్కడ ఎవరు ఎవరిపైన చేయి చేసుకుంటున్నారో అహమద్ గుర్తించలేకపోయాడు. 'త్రోవ, త్రోవ' అంటూ అతడు తన శక్తికొద్దీ అరవనైతే అరవగలిగాడు, గానీ, ఎంతటి అరుపైనా మంచి రసవట్టులో వున్న దొమ్మీ ముందు లవలేశమైనా పనిచేయదని అతడూహించుకోలేకపోయాడు.

ఇంతలో కారు చుట్టూ కూడా జనం ప్రోగయ్యారు. కుర్రకారుకు వజ్రపాణి కారు పుష్పక విమానంలా కనిపించి ఉండాలి మరి. వాళ్ళు దానికానుకుని లోపల ఎంతటెంతటి వింతలున్నాయోనని తొంగి చూడసాగారు. పోట్లాడుకుంటున్న వారి మధ్య రాజీ కుదర్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్న పెద్దల్లో సైతం ఒకరిద్దరు ముందుకు పరిగెత్తి వచ్చి "సరిగ్గా సమయానికి వచ్చారు బాబూ! మీకు వెయ్యేళ్ళాయుస్సు. మరేమనుకోకుండా ఇక్కడోసారి దిగాలి మీరు" అంటూ చేతులు జోడించారు.

"గొప్ప ఘనకార్యమే చేస్తున్నారు. ఇక్కడ ఆగి వ్యవహారాన్ని ఫైయిసలా చేస్తూ కూచోడానికి నాకు తీరిక లేదు" అన్నాడు వజ్రపాణి.

ఇరుపక్షాలకూ రాజీ కుదర్చడంలో తలగుడ్డను సైతం ఎక్కడో దారబోసుకున్న వృద్ధుడొకడు మం ముందుకు వచ్చి "బాబ్బాబూ! మీరే అలాగంటే మేమేం చెప్పాలి? మా కష్టనష్టాలు మేమెవరితో చెప్పుకోగలం బాబూ! పెద్దబాబు గారి హయాంలో గ్రామంలో కిసుక్కని శబ్దం పైకి రేగేది కాదు. ఆ మారాజు చనిపోయి సొర్గలోకంలో ఉన్నారు. ఈ గడుగ్గాయి కుర్రాళ్ళు బొత్తిగా మా మాట వినిపించుకోడం లేదు. ఏం చేయమంటారు?" అన్నాడు.

వృద్ధుడు వినయంగా మనవి చేసుకున్నట్టే కనపడ్డాడు. కానీ ఆ మనవి వజ్రపాణిలో అభిమానాన్ని రెచ్చగొట్టింది. అందుకు ఫలితంగా అతడు చరచరా కారు దిగి "ఏయ్, ఏమిటా గోల!" అంటూ ముందుకు నడిచాడు.

క్షణంలో గగ్గోలు ఉపశమించింది. ఎక్కడివారక్కడే మౌనంగా నిలబడ్డారు. ఛాతిపైన సేలం జరీ కండువా రెపరెపలాడుతుండగా వజ్రపాణి జనసమూహం మధ్యకి నడిచి "అసలు సంగతి చెప్పండి" అన్నాడు.

అసలు సంగతి మరొకరు చెప్పకపోతే వజ్రపాణి ఊహకు తగలనంత క్లిష్ట విషయమేమీ కాదు. ఇంతకూ అక్కడ జరిగింది కారు డ్రైవర్ ఊహించినట్టు దొమ్మీ కాదు. దాన్ని దొమ్మీ అనడమే అనుచితం. ఇరుపక్షాలా కొంత బలగం చేరి కర్రలతో కటారులతో ఒకరితో ఒకరు తలపడ్డం దొమ్మీ అని వ్యవహరింపబడుతుంది. ఇది అలాంటిది కాదు. ఇక్కడా ఏడెనిమిది మంది దృఢకాయులు బాణాకర్రలు, బడితెల్లాంటి శస్త్ర సంపత్తితో రంగాన మోహరించి వున్న మాట నిజమే! కానీ రెండో పక్షాన వున్నది మాత్రం ఒక్కడంటే ఒక్కడు! అతడు నేలపైన బోరగిలబడి లేవడానికి వృథా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడు. జగడంలో దెబ్బల తాకిడికి చిరిగి చీలికలు వాలికలై పోయిన అతడి దుస్తులపైన నెత్తురు మరకలు నీరెండలో నిగనిగలాడుతున్నాయి. కాలిపైన తగిలిన బలమైన గాయం నుంచి ఇంకా రక్తం ప్రవహిస్తోంది.

కారొకటి వచ్చి వీధిలో ఆగిందనీ, అందులోనుంచి వజ్రపాణి దిగాడనీ తెలియగానే పద్మవ్యూహం పన్ని ఒంటరి పాటున తమ చేతిలోపడ్డ ఎదుటివాడి పనిపట్టడానికి కృతనిశ్చయులైన ఆయుధపాణులందరూ రెండడుగులు వెనక్కి వేశారు. ఒకరిద్దరు వజ్రపాణి దృష్టికి అందకుండా పారిపోజూచారు. కాని వాళ్ళకా అవకాశం దొరక్కముందే వజ్రపాణి రంగంపైకి వచ్చి నిలబడ్డాడు.

"ఎవడు వీడు, ఎందుకిలా చావబాదేశారు?" అని మళ్ళీ ప్రశ్నించాడు వజ్రపాణి.

"తెలియలేదా అన్నయ్యా! నేనే రంగణ్ణి!" అంటూ బాణాకర్రలకు, బడితెలకు శరీరాన్ని అప్పగించి చిత్తైన వ్యక్తి తన ముఖాన్ని వజ్రపాణి వైపు త్రిప్పాడు.

కాలిక్రింద పడిపోయిన కొదమ త్రాచును చూచి బెంబేలుపడి పారిపోయే పాంథుడిలా రంగడి ముఖం కనబడగానే వజ్రపాణి త్రుళ్ళిపడ్డాడు. వీడు రంగడు. తృణీకారమనే ఏకైకాయుధంతో లోకాన్ని నిర్భీతిగా ఎదిరిస్తున్న రంగడు వీడు!

రంగడిపైన వజ్రపాణికి ఏనాడూ సదభిప్రాయం లేదు. బ్రతకడం చేతకాని వాళ్ళు. సుఖించడానికి పసలేనివాళ్ళు ప్రపంచంపై తిరగబడ్డం తప్ప మరేమీ చేయలేరని వజ్రపాణి నమ్మకం. అలాంటివాళ్ళలో రంగడు ఒక్కడు మాత్రమే కాదు, అగ్రగణ్యుడని కూడా వజ్రపాణి విశ్వసిస్తాడు.

రంగడి ముఖం కనపడిన తర్వాత వీధిలో ఎంతోసేపు నిలబడడానికి వజ్రపాణికి మనస్కరించలేదు. ఈ రంగడెలాంటివాడో తన కాదినుంచీ తెలుసు. ముంజేతి కంకణానికి అద్దం అవసరం లేదు. ఎంతటి దురాగతం చేసి ఉండకపోతే ఒక్కసారిగా వీడు ఇందరికి కానివాడౌతాడు! అదీ గాక వీధిలో నిలబడి నిల్చున్నపాటున పరిష్కరించడానికి వీలున్న వ్యవహారం కాదిది. పల్లెటూరి రచ్చలకూ, రగడలకూ బీరకాయ పీచు లాంటి మూలకారణాలుంటాయి. వాటిని వింటూ కూచోడానికి ఇది సమయం కాదు.

వజ్రపాణి బిరబిరా కారు దగ్గరికి వెళ్ళి "రాచకార్యం వెలగబెట్టింది చాలుగానీ ఇక అందరూ ఇళ్లకు వెళ్ళండి. మళ్ళీ ఏదైనా గొడవ జరిగిందని విన్నానంటే పోలీసులకు కబురు పంపిస్తాను. కమ్ముల్లోపల కొంతకాలం ఉండి వస్తేగానీ మీ తిక్క కుదరదు" అంటూ లోపల కూచుని "పోనీవోయ్ అహమద్" అన్నాడు.

లాంఛనప్రాయంగా ఒకసారి హెచ్చరించి, అంతటితో వజ్రపాణి చల్లగా జారుకుంటాడని వాళ్ళెవరూ అనుకోలేదు. అతడలా వెళ్ళిపోవడం చాలామందికి ప్రమోదం కలిగించింది. రంగడు వజ్రపాణికి చిన్నాన్న కొడుకే కావచ్చు. కానీ అతడి దృక్పథంలో రంగడు దుర్మార్గుడు, అవినీతి పరుడు, కాబట్టే అతడు ముభావంగా ఊరుకోలేక మాటవరుసకొకసారి మందలించి తనదారి వెంబడి తాను వెళ్ళిపోయాడు.

తోటలో విందు పూర్తయ్యేసరికి రాత్రి పదిగంటలైంది. అంచనాకంటే ఎక్కువమందే వచ్చారు అతిథులు. ఛాకేం చేస్తారు! వజ్రపాణి వ్యాపారం అలాంటిది. అతడి పెట్టుబడి పైన ఆధారపడి ఒకటి రెండు ఫిలిం కంపెనీలు పని చేస్తున్నాయి. పెద్ద ఎత్తున ఒక సినిమా పత్రిక నడపడానికి కూడా అతడి ఆధ్వర్యాన ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. ఇట్టి పరిస్థితిలో వజ్రపాణి ఆశ్రితుల సంఖ్య అతని అంచనాని అతిక్రమించడం అంత ఆశ్చర్యపడవలసిన విషయం కాదు. ఒకరిద్దరు రచయితలు అచ్చొత్తించిన పద్యోపాయనాలతో సహా విచ్చేశారు. సాటి నిర్మాతలు, దర్శకులు, ఇంకా మిత్రులు, బంధువులు వచ్చారు. అందరికీ తలమానికంగా ఒక్కసారి కథా నాయకుడికి కంఠం అరువిచ్చి ఒక ప్రణయ గీతంతో ప్రేక్షక ప్రపంచానికి తన్మయత్వం కలిగించడానికి ఉవ్విళ్ళూరుతున్న గాయకుడొకడు వచ్చాడు. "తమ గానసుధ మధురాతి మధురం! దాన్నింతకంటే సేవించి ఆరగించుకోగల శక్తి మాకులేదు" అని అతిథులు విన్నవించుకునేంతవరకూ అతడు తనవితీరా పాడి శ్రోతల్ను రంజింపచేశాడు.

అతిథులందరూ మేడపైన పడుకున్నారు. అశ్వమేధ యాగం సాకల్యంగా నిర్వహించినంత తృప్తితో వజ్రపాణి మేడ ముంగిట ఆరుబయట ఈజీ ఛైర్‌లో కూచున్నాడు. వెన్నెల పాలార కాస్తోంది. ఏ క్షణాన్నయినా పిలుపందుకోడానికి సిద్ధంగా నారిగాడు దగ్గరలోనే నిల్చుని అయ్యగారి ముఖం కేసి చూస్తున్నాడు.

ఐదు నిమిషాలు ఆలోచనతో గడిపివేసిన తర్వాత వజ్రపాణి "ఒరే నారిగా! ఇలా దగ్గరికి వచ్చి కూచో" అన్నాడు.

నారిగాడు దగ్గరికి వచ్చాడు. అయ్యగారికి తన ఆంతరంగిక కార్యదర్శికత్వం అవసరమైందన్న సంతోషం వాడి ముఖాన చిందులు త్రొక్కుతోంది.

"రంగడినొకసారి రమ్మని చెప్పావు కదూ?"

"ఇంటికి వెళ్ళానండీ! గాయాలకు కట్లు కట్టుకోడానికని అతడు రామాపురం వెళ్ళాట్ట!"

"ఎవరు చెప్పారు?"

"అతడూ, ఆవిడా తప్ప ఇంకెవరున్నారండీ ఆ ఇంట్లో? ఆవిడే చెప్పింది".

వజ్రపాణి ఉలిక్కిపడి లేచి నిటారుగా కూచుంటూ "ఏమిట్రా నారిగా! ఈ మధ్య వీడేమైనా కథ నడిపించాడేమిటి? ఆవిడా, గీవిడా అంటున్నావు?" అన్నాడు.

ఆ ప్రాంతంలో అందరికీ సుపరిచితమైన రంగడి ప్రణయగాథ ఇంతవరకూ అయ్యగారి చెవులదాకా వెళ్ళనందుకు నారిగాడు విస్తుపోయాడు. ఎంతగా నాగరికత ముదిరిపోయినా ఇప్పటికీ అక్కడక్కడా తోటరాముడిలాంటి వ్యక్తి రాకుమారి లాంటి జగదేక సుందరిని వలచీ వలపించుకోగలదనడానికి రంగడి ప్రణయగాథ చక్కని తార్కాణం. రంగడు వజ్రపాణి మామిడితోటకు కొద్దిరోజుల పాటు కాపుదారీ నిర్వహించాడు కూడా! వాడి హయాంలో ఆ తోపు వాడికీ, వాడి నేస్తాలకూ క్రీడా స్థలంగా ఉపకరించింది. రంగడు భాగ్యవంతుడుగా పుట్టలేదు గానీ, ఉన్నంతలో మాత్రం వాడిది ఎముకలేని చేయి! కంచెకావల నిలబడి 'బాబూ! ఒక మామిడి కాయ ఇలా పడేస్తారు!' అని అడగని వాళ్ళది పాపం గాని, చిరాకు, కోపం, అహంభావం ఇలాంటి వేవీ లేకుండా కాయల్ని తీసి గిరవాటు వేయడానికి రంగడు సర్వదా సంసిద్ధుడు. అందువల్ల వాడి నిర్వాకంలో మామిడి తోపుకు కీర్తి ప్రతిష్టలు హెచ్చి, వజ్రపాణికి ఆదాయం సన్నగిల్లసాగింది.

తోటకాపరితనం కాస్తా ఊడిపోయిన తర్వాత రంగడు నూలులేని గాలిపటంలా కొంతకాలం దేశమంతా చెడతిరిగాడు. ఎలా తిరిగినా కవళం తిరిగి తిరిగీ నోటి దగ్గరికే రావలసినట్టు రంగడు మళ్ళీ మళ్ళీ స్వంత ఊరికే తిరిగి రావలసి వచ్చేది. జననీ, జన్మభూమి స్వర్గం కన్నా ఎక్కువన్నారు మరి! రంగడికి జనని లేదు, జనకుడూ లేదు. జన్మభూమి మాత్రం ఉంది.

ఒకసారి రంగడు ఎంతదూరం వెళ్ళాడో, ఏం చేశాడో గానీ వెళ్ళిన మూడు నెలలకు తిరిగి వచ్చాడు. వస్తూ వస్తూ వాడొక పిల్లనగ్రోవి తీసుకొచ్చాడు. దానిపైన వాడు చేసిన సాధన చుట్టుప్రక్కల వాళ్లకందరికీ రిచ్చపాటు కలిగించింది. రాత్రి భోజనమైన తర్వాత భజనగుడి ముందు రచ్చపైన నందీశ్వరుడి కానుకని కూచున్నాడంటే వాడి వేణుగానం మెల్లమెల్లగా అలలు అలలుగా సాగి, పరిసర వాతావరణాన్ని మత్తుతో నింపివేసేది. ఊదుతూ, ఊదుతూ అలాగే నేలపైకొరిగి పిల్లనగ్రోవిని చేతిలో ఉంచుకునే రంగడు నిద్రపోయేవాడు.

ఊళ్ళో మాత్రం రంగడెంతటి నిరాదరణకు పాత్రుడయ్యాడో, వాడి వేణుగానమూ అంత నిర్లక్ష్యానికి పాత్రమైంది. ఒకరి మెరమెచ్చుల కోసం ప్రారంభించిన కృషి కాకపోవడం చేత రంగడు అందువల్ల నిరుత్సాహపడడం సంభవించలేదు జోలపాటలా ఉండవలసిన వేణుగానం రచ్చకు దాపున కాపురమున్న వాళ్లకి నిద్రాభంగ హేతువుగా పరిణమిస్తోందని తెలిసినప్పుడు కూడా రంగడు ఖేదపడలేదు. తను వాళ్ళకి అయిష్టుడు. తనపట్ల వారికున్న కూరిమి కొద్దిపాటిది. ఆ కూరిమి తను వాళ్ళకి చాకిరీ చేసినంతవరకు మాత్రమే ఉండి, తరువాత రంగంపైనుంచి తెర వెనుకకు వెళ్ళిపోయే నాటక పాత్రలా మాయమౌతుంది. ఆపైన తను చేసిన ప్రతిపనీ వాళ్ళ అవహేళనకీ, అసహ్యతకీ గురౌతుంది. అందుకు చింతించి లాభం లేదు.

లేమి చేత బాధపడుతూ అష్టకష్టాలు ఎదుర్కోవలసిన మనిషి కూడా తన జీవితంలో ఎక్కడో ఒకచోట టర్నింగ్ పాయింట్ ఉంటుందనీ, ఆపైన తనకోసం నవజీవనానందం

కాచుకుని ఉంటుందనీ కలలు కంటాడు. ఆ విశ్వాసంతో బ్రతుకుతాడు. రంగడికలాంటి ఆశ కూడా లేదు. కాని ఆశ ఉద్భవించడానికి ఎంతసేపు కావాలి? ఒక క్షణం చాలు.

ఓ రోజు ఉదయం రంగడు కొంచెం ఆలస్యంగా నిద్రలేచి కళ్ళు నులుము కుంటూ పాకలో నుంచీ బయటకి వచ్చాడు. అప్పటికి రెండుబారల ప్రొద్దెక్కింది. టముకుపైన కఱ్ఱవేసి ఢణఢణా వాయిస్తూ ఊరంతా చుట్టి ఇంటికి వెళ్తున్న తోటి లింగమయ్య "విన్నావా రంగయ్య బాబా! నాటకం వచ్చింది నాటకం. రాయప్ప కంపెనీది" అన్నాడు.

"రానీలేరా! డబ్బు దండుకోడానికేదో వస్తుంటుంది" అన్నాడు రంగడు.

రంగడికైతే నాటకం పట్ల ఆసక్తి లేదు కానీ, ఆ ప్రాంతంలో రాయప్ప కంపెనీ నాటకం పేరు చెబితే కాపులు, కూలీలు చద్దికూళ్ళు కట్టుకుని, తిరుణాళ్లకు బయల్దేరినట్టు తోదులు తోదులుగా కదలి వస్తారు. కానీ ఖర్చు లేకుండా ప్రొద్దు పొడిచి రాచిన గొంతుకతో చోపుదారి మంగళం పాడేవరకూ నడివీధిలో ఆకాశం క్రింద కూచుని వీధి నాటకం చూడ్డానికి అలవాటు పడిన ముసలివాళ్ళు 'నాలుగ్గంటల సంబరానికి నాలుగణాలు తగలేయడమేనట్రా! మా కాలంలో మేమెరుగమబ్బా ఈ చోద్దాలు' అని మూతి ముడుచుకునే వారు. కాళ్ళల్లో బలముండి సునాయాసంగా నడవగల కుఱ్ఱవాళ్ళ ధోరణి వేరు. వెధవ నాలుగణాలు! రెండు రోజులు వక్కాకు, బీడీలు మానుకుంటే పోలా! ఆ కంపెనీలో ఉన్నారే ఇద్దరు అమ్మాయిలు, వాళ్ళు వేసే ఒక్క అడుక్కి పాడే ఒక్క పదానికి ఇచ్చేయవచ్చు నాలుగణాలు!

నిజమే మరి! రాయప్ప మేనగోడళ్లు అడుగు చక్కగానే వేస్తారు. పాట బాగా సాగదీసి పాడుతారు. ఆ ఆటా, ఆ పాటా మగాళ్ళకి తెలియకుండా అదీ ఇదీ అంగడిలో పోసి అమ్మలక్కలు నింపుకున్న వక్కాకు తిత్తుల్ని ఖాళీ చేస్తాయి. ఇంటి ఖామందుకు తెలియకుండా తమలపాకులమ్ముకుని రొంటిలో దోపుకున్న పాలేరు గుప్త నిక్షేపాన్ని హరిస్తాయి.

అటు వీధి నాటకమూ గాక, ఇటు డ్రామాను గాక రెండింటి సాంకర్యం చేత సిద్ధించిన విచిత్ర రూపకాలు రాయప్ప కంపెనీవి. అవి డిమాలో, వ్యాయోగాలో, ఈహామృగాలో ఆ దశ రూపకర్తే చెప్పాలి. వాటిని చూచే ప్రేక్షకులు మాత్రం ఏకకంఠంగా ఒకే మాట చెబుతారు. "నాటకమంటే రాయప్ప కంపెనీ నాటకంరా! అబ్బబ్బ! ఏం సీనులు, ఏం డాన్సులు; బయోస్కోపు ఎందుకురా దీని దగ్గర".

మొదటిరాత్రి కృష్ణ లీలలు జరిగాయి. రంగడు సగం ఆటలో టిక్కెట్టు లేకుండా కంచెదాటి లోపలికి వెళ్ళి ఓ మూల కూచున్నాడు. అప్పుడు బృందావనంలో గోపికాలోలుడి వేణుగాన వినోదం జరుగుతోంది. రంగడు కొంతసేపు విని మరి వినలేక చెవులు మూసుకుంటూ "అబ్బాయబ్బాయ్! అది పిల్లనగ్రోవి కాదురా బాబూ! చావు మేళంలా ఉంది. ఆపు, ఆపు" అని కేకవేశాడు. హార్మోనియం వెనుక నిలబడి ప్రేక్షక లోకంపైన తన నాటకం ఎలా పనిచేస్తున్నదా అని తొంగి తొంగి చూస్తున్న కంస వేషధారి రాయప్ప ఆ మాటతో మండిపడి "ఎవరది ఎవరది" అంటూ రంగంపైకి వచ్చాడు. అలాంటి సమయాల్లో వెనకాడే స్వభావం కాదు రంగడిది. వాడు పైకి లేచి "నేనేనయ్యా ఆ మాట అన్నది" అన్నాడు.

రాయప్ప అగ్రహోదగ్రుడై పోయాడు. "ఏమయ్యో మీరా సాహెబ్! అయ్యా చంద్రయ్య నాయుడూ!" అంటూ నాటకం కంట్రాక్టుదార్లను పిలిచాడు. వాళ్లకు టికెట్లు అమ్ముకోడంపైన ఉన్నంత శ్రద్ధ నాటకం జరగాలా, లేదా అన్న విషయంపైన ఉండదు.

బుకింగ్ ఆఫీసు మూసుకుని వాళ్ళెప్పుడో ఊళ్ళోకి వెళ్ళిపోయారు. సభలోనుంచి పదిమంది పెద్దమనుషులు, పైకి లేచి "నీకేం తెలుసులే కూచోరా!" అంటూ రంగణ్ణి మందలించి, రాయప్పని మళ్ళీ తెరవెనక్కి పొమ్మని ప్రాధేయపడి నాటకం సక్రమంగా జరిగేటట్టు చూచారు.

వరుసగా ఐదు రాత్రులు నాటకాలు జరిగాయి. ఆరో రోజు సాయంత్రం రాయప్ప సహచరులు కొందరు వెంట రాగా హార్మోనియం మెడకు తగిలించుకుని ఊళ్ళో వసూళ్ళ కోసం బయల్దేరారు. పెద్ద వీధి పూర్తై సందులోకి తిరిగేసరికి రాత్రి ఎనిమిది గంటలైంది. రాయప్ప ఉన్నట్లుండి ఒకచోట ఆగిపోయాడు. ఆగి "ఎక్కడిదా పిల్లనగ్రోవి?" అన్నాడు.

పాట వింటూ రాయప్పని వెంబడిస్తున్న కుర్రాడొకడు "అదా! ఆనాడు మీ నాటకానికి ఒంకపెట్టిన వాడిది" అన్నాడు.

రాయప్ప వసూళ్ళ మాట కట్టిపెట్టి రంగడి పాక దగ్గరికి వెళ్ళి నిలబడ్డాడు. పాకముందు గంగరావి చెట్టు క్రింద కూచున్న రంగడు "ఏం రాయప్పా! వసూళ్ళ కోసం వచ్చావా? నేను ఇచ్చేవాణ్ణి కాదు, పుచ్చుకునేవాణ్ణి" అని పకపకా నవ్వాడు.

"పోనీ, పుచ్చుకుందువు గాని ఒక పాట పాడి వినిపిస్తావా బాబూ!" అన్నాడు రాయప్ప.

రంగడు మళ్ళీ పిల్లనగ్రోవి అందుకున్నాడు.

పాట పూర్తైన తర్వాత రాయప్ప ఇంటివైపు చూస్తూ "దీపం కూడా వెలిగించకుండా ఇక్కడ కూచున్నావేం బాబూ?" అన్నాడు.

"దీపం పెట్టేవాళ్ళెవరున్నారు రాయప్పా! ఇది దీపం లేని ఇల్లు" అన్నాడు రంగడు.

రాయప్ప రంగడి ముఖం కేసి తీక్షణంగా చూచాడు. సన్నగా పొడుగ్గా పరుగెత్తే పాముని తరిమి పట్టుకునే యౌవన బింకంతో మిసమిసలాడుతున్న ఆకారం. పైగా వీడు నీలమేఘశ్యాముడు. తలలో నెమలిపింఛం లేకపోయినా, మెడలో చెంగల్వ పూదండ లేకపోయినా రంగడు ఆ లేత వెన్నెల్లో రాయప్ప కళ్ళకు సాక్షాత్తు శ్రీకృష్ణుడిలా కనిపించాడు.

పైకి లేస్తూ రాయప్ప "నీతో ఒక మాట చెప్పాలి బాబూ! ఓసారి నాతో వస్తావా?" అన్నాడు.

రంగడు రాయప్పని వెంబడించాడు. ఆ మరునాడు రాయప్ప కంపెనీ ఊళ్ళో నుంచి వెళ్ళిపోయింది. వాళ్ళతో పాటు రంగడూ వెళ్ళిపోయాడు.

ఆరు నెలలపాటు అంతర్ధానమై ఉండి రంగడొకనాడు మళ్ళీ హఠాత్తుగా ఊళ్ళో వాళ్ళకి కనపడ్డాడు. వస్తూ వస్తూ వట్టి చేతులతో ఇల్లు చేరుకునే అలవాటు రంగడికి లేదు. అతడీసారి రాయప్ప మేనకోడళ్ళలో చిన్నదాన్ని వెంట తీసుకొచ్చేశాడు.

రంగడావిడని లేవదీసుకొచ్చాడా, లేక ఆవిడే రంగణ్ణి లేవదీసుకొచ్చిందా అన్న చర్చ ఒకవైపు కొనసాగుతుండగానే, మరొక వైపున రంగడి సమవయస్కులు కొందరు తమకు భూమి పుట్రా, ఇల్లూ వాకిలీ, డబ్బూ దస్కమూ ఉన్నా తాము రంగడు చేసినంత మాత్రం పని చేయలేకపోయినందుకు లోలోపల కుతకుతలాడిపోసాగారు. ఆ వ్యధని కప్పిపుచ్చుకోడానికి రంగణ్ణి కించపరచి మాట్లాడ్డం కన్నా వాళ్ళకి ఉపాయాంతరం లభ్యం కాలేదు. తన తిండికే వెరవులేని రంగడు దాన్ని భరించడ మేమిటి? అయినా నాటకాలాడే మనిషి కాపురం చేస్తుందా? ఈ మూన్నాళ్ళ ముచ్చటకే ఇంత మిడిసిపాటా వీడికి?.... ఇలా దుష్ప్రచారం కొనసాగిస్తూ వాళ్ళు రంగడి నుంచి వైదొలగి ఉండడం పోయి, వాడి

ఇంటి చుట్టే ప్రదక్షిణం చేయసాగారు. ఒకరిద్దరు రంగడింట్లో లేకపోవడం చూచి రమణమ్మతో సరాగాలు పోవడానికి కూడా సాహసించారు. మరొకడేమో ఒకానొక పుస్తకంలోంచి ప్రేమలేఖని తూచా తప్పకుండా కాపీచేసి దాన్ని రమణమ్మకి చాకలి ఎల్లీ ద్వారా బట్వాడా చేయించాడు. "వెధవ రాస్తే రాశాడులే?" అని రంగడు దాన్ని చించి పొయ్యిలో వేశాడు. ఈ లోకువ ఆధారంగా వాడు రమణమ్మని ఒంటరిపాటున బలాత్కారం చేయడం దాకా కథని సాగదీశాడు. రంగడికి కోపం సాధారణంగా రాదు. వస్తే మాత్రం మనిషి కాదు. ఆ కోపంతో రంగడు అతన్ని నడి వీధిలో నిలబెట్టి "నీకు అక్కచెల్లెళ్ళు, పెండ్లాం, బిడ్డలు లేరా? వాళ్ళ నెవడైనా ఇలా బలాత్కారం చేస్తే ఊరుకోడానికి నువ్వు ఉప్పూ, కారమూ లేని గడ్డి దింటున్నావా?" అని అడిగేశాడు. పది ఎకరాల సేద్యమూ, పదిమంది ప్రక్క బలమూ గల ఆ ఆసామి రంగడిపైకి హుంకరించాడు. అతడితోబాటు, అతడి అనుచరులు రంగణ్ణి చుట్టుముట్టారు.

"అయితే కథ సశేషంగా మిగిలి ఉందన్నమాట!" అంటూ లేచాడు నారిగాడి ద్వారా రంగడి కథ సాకల్యంగా విన్న వజ్రపాణి.

"ఇదిక్కడ ఆగిపోదు బాబయ్యా! ఇంకా సాగుతుంది" అన్నాడు నారిగాడు.

వజ్రపాణి అప్పుడే ముట్టించిన సిగరెట్టుని కింద పారేసి గబగబా మేడలోకి వెళ్ళి తన గదిలో పట్టెమంచంపైన పడుకున్నాడు. అతడు నిద్రపోవాలన్న సదుద్దేశంతో పడుకున్న మాట నిజమే! కాని నిద్ర రాలేదు. ఎంత ప్రయత్నించినా వీధిలో గాయాలు తగిలి పైకి లేవలేక క్రింద కూలబడిపోతున్న రంగడి స్వరూపం అతడి మనోఫలకం మీదినుంచి మాసిపోలేదు. గట్టిగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు. తన వ్యాపారం గురించి ఆలోచించుకోడానికి ప్రయత్నించాడు. మూడోజాము కూడా మెలకువతో ఉండగానే గడిచిపోయింది. తెల్లవారు ఝామున మాత్రం ఒక చిన్న కునుకు మగతగా వజ్రపాణిని క్రమ్ముకుంది. ఆ నిద్రలో కల! కలలో రంగడు మళ్ళీ అతనికి కనిపించాడు.

రంగణ్ణి తీవ్రంగా మందలించదలచుకున్నాడు వజ్రపాణి. "ఒరే రంగడూ! ఋజుమార్గంలో నడవక బ్రతుకంతా డొంకతిరుగుళ్ళతోనే గడిపివేయడానికి నిర్ణయించుకునే వాళ్ళలో నువ్వు మొదటివాడివి. లోకంలో అందరూ మహరాజులే ఉండరు. పేదవాళ్ళు కూడా ఉంటారు. కాని ఆ పేదవాళ్ళు కూడా బ్రతకడానికి ఏదో ఒక జీవనోపాధి చూచుకుంటారు. నువ్వలాంటి బ్రతుకుతెరువు చూచుకోలేదు. నువ్వు తింటే తింటావు. లేకుంటే పస్తుంటావు. పని చేస్తే చేస్తావు, లేకుంటే కాళ్లు బారగిల చాపుకుని పడుకుంటావు. అదీ ఒక జీవిత విధానమే కావచ్చు. కానీ అంత సులభంగా బ్రతకదలచుకునే వాళ్లకు ఇతర ఝంఝాటాలేవీ ఉండగూడదు. నువ్వెక్కడెక్కడో నాటకాలాడేదాన్ని తెచ్చి ఇంట్లో ఉంచుకున్నావు. తాను దూరడానికే సందు లేకపోతే, మెడకొక డోలేమిటి? నీ పిచ్చి గాకపోతే, ఆవిడ నీతో కాపురం చేస్తుందా? అప్పుడే ఊళ్ళో రగడ బయలుదేరింది. ఈ రచ్చకు కారణం ఆవిడేనని నేను చెప్పడం లేదు. ఊరంతా ఆ మాటే అంటోంది. అడుసు త్రొక్కనేరాదు. త్రొక్కేశావు. పోనీ, ఇప్పుడైనా కాళ్ళు కడుక్కో!"

ఇన్ని మాటలూ విన్న రంగడు వజ్రపాణికి దగ్గరగా వచ్చాడు. వస్తూ మెల్లగా "అన్నయ్యా!" అన్నాడు. వజ్రపాణి ఉలిక్కిపడి తల పైకెత్తాడు. "నాకు అప్పుడప్పుడూ మంచి మాటలు చెప్పడం నీకలవాటు. నువ్వు నామీద మోపిన నేరాలన్నీ చాలామట్టుకు నిజమైనవేనని నేను ఒప్పుకుంటున్నాను. నేరస్థుడినిగా నా సంజాయిషీ కూడా నువ్వు

దయచేసి వినాలి. మొదటిది, నేనొక బ్రతుకుతెరువు చూచుకోలేదు. ఏపూట కాపూట తిండికోసం వెదుక్కోడమే నా బ్రతుకుతెరువు. నా కొద్దిపాటి చదువు ఏ ఉద్యోగానికి పనికొస్తుంది. రెండోది, నేను తిండి తింటాను. లేకుంటే పస్తుంటానన్నావు. నిజమే! దొరికితే తింటాను. లేకుంటే పస్తుంటాను. నేను సోమరివాణ్ణి కాను. పని దొరికితే చేయడానికి నేనెప్పుడూ సిద్ధంగా ఉంటాను. పని దొరక్కపోతే కాళ్ళు బారగిల చాపుకు పడుకోక మరేం చేయాలో నాకు తోచదు. అంత సులభంగా బ్రతకదలచుకునేవాళ్ళకు ఇతర ఝుంఝూటాలుండకూడదన్నావు. నీకు తెలియదేమో గానీ ఇంటింటికీ తిరిగే బిచ్చగాడి కొకడికి ఇద్దరు పెళ్ళాలు, పదిమంది బిడ్డలూ ఉండడం నేనెరుగుదును. అయినా నేను కోరి కోరి ఈ ఝుంఝూటాన్ని తెచ్చుకోలేదు. ఆవిడ నన్ను నమ్మింది. ఉన్నచోట ఉండడానికి వీల్లేక ఇలా వచ్చేశాం. పోలిక కోసం కాదు. గానీ ఇక్కడొక విషయం చెప్పాలనిపిస్తోంది. నువ్వు కాలేజీలో చదువుతూ ఒక అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకున్నావు. పెదనాన్నగారందుకు ఒప్పుకోలేదు కానీ నువ్వు పట్టుబట్టి కూచున్నావు. ఆవిడని పెళ్ళి చేసుకున్నావు. నువ్వు వర్ణాంతర వివాహం చేసుకున్నందుకు నిన్ను వెయ్యిమంది పొగిడారు. నన్నలా పొగడవలసిన అవసరం బొత్తిగా లేదు. హేళన చేయకుంటే చాలు. అదే నాకు పదివేలు. ఇంతకూ నేనావిడని పోషించవలసిన అవసరం కూడా లేదు. ఆవిడా నాతోపాటు ఏ పని చేయడానికైనా సిద్ధంగా ఉంది. లోకంలో కోట్ల కొలది జనం బ్రతుకుతున్నారు. మేమిద్దరం బ్రతకలేకపోము. మాపాటుకు మమ్మల్ని బ్రతకనివ్వడం కన్నా, మాకు ఇతరులు చేయవలసిన మేలు ఏమీ లేదు. నేను అడుసు త్రొక్కానన్నావు. ఎక్కడ త్రొక్కానో నాకు తెలియడం లేదు. నాకాళ్ళకి బురదా లేదు. అందుచేత దాన్ని కడుక్కోవాలన్న ఆసక్తి అసలే లేదు".

తలుపుపైన ఎవరో దబదబ బాదుతుండడం విని వజ్రపాణి మేలుకున్నాడు. సూర్యకిరణాలు కిటికీ గుండా పైకి వచ్చి పడుతున్నాయి. నారిగాడు తలుపు కావలి నుంచీ "బాబూ, మీకోసం రంగయ్య వచ్చాడు" అన్నాడు.

"ఇప్పుడు నేను పట్నం వెళ్ళాలి. తీరిక లేదు. వెళ్ళిపొమ్మను" అన్నాడు వజ్రపాణి.

✧ ✧ ✧

మూడు నెలలు గడిచిపోయిన తర్వాత వజ్రపాణి మళ్ళీ స్వగ్రామానికి తిరిగి రావడం తటస్థించింది. హేమంతం జరుగుతోంది. ప్రతి సంవత్సరమూ మంచుకాలం రాగానే ప్రసన్న పొడిపొడిగా దగ్గడానికి ప్రారంభిస్తుంది. ఆ పొడి దగ్గుకు పేరు పెట్టడంలో నైతే డాక్టర్లు ఒక్కొక్కరూ ఒక్కొక్క పోకడ పోయినా నయం చేయడంలో మాత్రం అందరూ విఫలులై, కడకు శిశిర హేమంతాలు నాలుగు నెలలు రోగి కంప్లీటు రెస్టు తీసుకోవాలని సలహా ఇచ్చారు. 'రెస్టు' అనేది పది అనే చోట పదిహేనుగా పారేస్తే పట్టణాల్లో లభ్యమయ్యే వస్తువు కాదు. అందుచేత ప్రసన్న పల్లెటూళ్ళోనే ఉండిపోవలసి వచ్చింది.

కారులోనుంచీ దిగుతూనే వజ్రపాణి ప్రసన్న ఆరోగ్యాన్ని గురించి పరామర్శించారు. టిఫిన్ తీసుకుని, తోటలోకి వెళ్ళి ఒకసారి నలువైపులా కలయచూసి వచ్చి, అభ్యంగస్నానం నిర్వర్తించి, భోజనమైన తర్వాత పడుకున్నాడు. తలగడిగిననాటి నిద్ర గాఢంగా పట్టింది. టంగు టంగున గడియారం మ్రోగడం విని లేచి టైం చూచాడు. నాలుగైంది. ఎదుట టేబుల్ పైన ఉన్న ఫ్లాస్కు తీసి కాఫీ గ్లాసులో పోసుకుని త్రాగాడు. పడకపైనుంచి దిగడానికి మనస్కరించడం లేదు. అక్కడే ఉన్న న్యూస్ పేపర్ తీసి పుటలు త్రిప్పుతూ కూచున్నాడు.

హాల్లో నుంచి అడుగుల సవ్వడి వినిపించింది. ప్రసన్న వస్తుందేమోనని వజ్రపాణి తల పైకెత్తాడు. కానీ హాల్లో నడుస్తున్న మనిషి ప్రసన్న కాదు. తెరచిన కిటికీ గుండా వజ్రపాణి కళ్ళముందు ఒక క్షణం పాటు మెరుపు తీగ పారాడినట్టయింది. అతడు మంచం పై నుంచి క్రిందికి దూకి కిటికీ దగ్గరికి వెళ్ళి నిల్చున్నాడు. ఒక యువతి! తనకి అపరిచిత! అదొక స్త్రీమూర్తి కాదు, శంపాలతలా వుంది. అవును అది శంపాలతే! మేడ మెట్లెక్కి పైకి వెళ్తోంది.

ఎవరీవిడ? వాలకం చూస్తే ఈ ఇంటితో బాగా పరిచయమున్న దానిలా కనిపిస్తోంది. ప్రసన్న రాగానే అడగాలి. భార్యకోసం ఎదురుచూస్తూ మళ్ళీ మంచంపైన కూచున్నాడు వజ్రపాణి.

ఐదు గంటలకు సరిగ్గా వాహ్యాళికి సిద్ధమై ప్రసన్న గదిలో అడుగుపెట్టింది. వాతావరణం ఆహ్లాదకరంగా ఉంది. ఇద్దరూ మెల్లగా కొబ్బరి తోట వరకూ నడిచారు. ఆవిడెవరు ప్రసన్నా? అన్న ప్రశ్న ఆలోగా నాలుగైదుసార్లు వజ్రపాణి గొంతు వరకూ వచ్చి అక్కడ వెలక్కాయ పడినట్టు ఆగిపోయింది. ఆవిడ పట్ల తనంత కుతూహలం ప్రకటించడం సమంజసం కాదేమో? ఇలా తటపటాయిస్తుండగా ప్రసన్నే ఆ ప్రస్తావన తెచ్చింది.

"ఏమండీ! మీరావిడని చూడలా?" అంది ప్రసన్న.

గడసరితనం ఎక్కడికి పోతుంది! "ఎవర్ని ప్రసన్నా?" అన్నాడు వజ్రపాణి.

"మీ మరదల్ని!"

"నా మరదలా?"

"అవునండీ! అలా తెల్లబోతారెందుకూ? మరదలంటే తెలియదూ! తమ్ముడి భార్య" అంది ప్రసన్న.

"తమ్ముడొకడు! తమ్ముడికొక భార్య కూడానా! ఇదేమైనా కథా ప్రసన్నా!" ముఖంలో అమాయకత్వం ఒలికిస్తూ ప్రశ్నించాడు వజ్రపాణి.

"కథ గాదండీ బాబూ! వాస్తవం. ఆవిడ మీ రంగడి భార్య"

వజ్రపాణి కీసారి కోపం వచ్చింది. "ప్రసన్నా! నువ్వు 'భార్య' అన్న మాటని కలుషితం చేస్తున్నావు. రంగడు ఆవిడని లేవదీసుకొచ్చేశాడు. ఆవిడ రంగడికేమైనా కావచ్చు. కాని భార్య మాత్రం కాదు.

ఈ తర్కం ప్రసన్నకి అర్థం కాలేదు. "లేవదీసుకొచ్చిన మాట నిజమేనండీ! అయితే ఎక్కడో దేవుడి ముందర అతడు ఆవిడ చేతిలో చేయివేసి 'ఇక మీదట నేను మొగుణ్ణి, నువ్వు పెళ్ళానివి" అన్నాట్ట. అప్పటినుంచీ వాళ్ళిద్దరూ భార్యాభర్తలుగా వ్యవహరిస్తున్నారు".

"బాగుంది, బాగుంది. అంటే తాత్కాలికంగా నన్నమాట!" అంటూ వికవికా నవ్వేశాడు వజ్రపాణి.

తరువాత "ఇంతకూ ఆవిడిప్పుడు మనింటికెందుకొచ్చింది?" అని అడిగాడు.

"ఆవిడిప్పుడు మన ఇంట్లోనే ఉంది"

"ఎందుకూ?"

"రంగడిప్పుడూ ఊళ్ళో లేడుగా?"

"ఏమయ్యాడు?"

"రెండేళ్ళు పడింది".

"ఏమిటి?"

"శిక్ష!"

"అబ్బ కాస్త వివరంగా చెప్పకూడదా ప్రసన్నా! నాకు అద్యంతాలే తెలియడం లేదు" ప్రాధేయపడ్డాడు వజ్రపాణి.

"మీరు పట్నానికి వెళ్ళి పదిరోజులు కూడా కాలేదు. ఊళ్ళో మళ్ళీ రగడ జరిగింది. రంగడు ఒకడి తల చితగొట్టేశాడు".

"ప్రాణాపాయం లేదు గదా?"

"చావు దప్పి కన్ను లొట్టబోయింది. పోలీసులొచ్చారు. రంగణ్ణి అరెస్టుచేసి తీసుకెళ్ళారు".

"తత్ఫలితంగా శిక్షపడింది. అంతే కదూ ప్రసన్నా! నేనప్పుడే అనుకున్నాను. అనుకున్నంతా అయింది. ఈవిడని నడివీధుల పాల్జేసి వాడు కమ్ముల్లోపల కూచున్నాడు".

"పాపం, రమణమ్మని చూస్తుంటే జాలిగా ఉందండీ".

"ఉండదూ మరి! నా పట్టివిగా, పాలు బువ్వ పెడతారామ్మా అని బుజ్జగించలేక పోయావా ప్రసన్నా!"

"మీకంతా ఎగతాళిగానే ఉంటుంది. ఈ రెండేళ్ళూ ఆవిడని నా దగ్గరే ఉండిపొమ్మన్నాను".

"వాక్యం పూర్తి చేయకు. సుధేష్ణ దగ్గర సైరంధ్రిలా అని ఉపమానం కలిపితే వాక్యం సర్వాంగ సుందరంగా ఉంటుంది".

"ఆవిడ లేకపోతే నాకీ ఊళ్ళో ప్రొద్దే పోయేది కాదేమోనండీ! ఏం చక్కగా పాడుతుందనీ!"

"గగన వీధిని దేలు ఓ మేఘమాలా! జైలుగోడల పైన మసలి వస్తున్నావా! అని పాటని సవరించుకోవడం లెస్స. అయినా మొగుడు జైల్లో ఉండగా ఇక్కడీవిడ పాటలు పాడుకుంటూ కూచోవడానికి ఇదేమైనా సినిమానా ప్రసన్నా?"

"అబ్బే, నా బలవంతంపైన పాడుతోందండీ! మనిషిని చూచారు గదా! మీ కళ్ళకు ఎలా కనిపించిందో మరి!"

"అచ్చం సెట్‌పైకి వెల్తున్న తారలా కనిపించింది".

ఇద్దరూ కొంతసేపు మౌనంగా కూచున్నారు. మళ్ళీ ప్రసన్నే ఉపక్రమించింది.

"ఏమండీ! ఒక మాటంటాను".

"ఏమంటావు?"

"మనకు చేతనైనప్పుడు ఇతరులకు మేలు చేయడంలో తప్పులేదు గదూ!"

"తప్పేముంది? పరోపకారార్థ మిదం శరీరం గదా ప్రసన్నా!"

"అయితే నేను చెప్పినట్లు చేస్తారు కదూ?"

"మరీ హిరణ్యాక్షవరం కాకపోతే సరి!"

"రమణమ్మని సినిమాలో చేర్పిస్తే?"

ఆ ఊహ వజ్రపాణిలో సైతం మెదుల్తోంది. కాని అతడు భార్యమాట కొట్టివేయబోయాడు. "పాట బాగా పాడడమొకటే చాలదు ప్రసన్నా వెండి తెరకి! మరికొన్ని అర్హతలుండాలి".

"ఆమెకి నటన కూడా క్రొత్త గాదుగా!"

వజ్రపాణి సీరియస్‌గా ఆలోచిస్తూ కూచున్నాడు. ఆలోచించిన కొద్దీ అతడి భావస్రవంతి రెండు పాయలుగా చీలి పోసాగింది. ఒకవైపు రమణమ్మ దుస్థితికి జాలిపడుతూ, మరొక వైపున అతడు ఆవిడ నీ స్థితికి తెచ్చిన రంగడిపైన లోలోపల మండిపడ్డాడు. నేడావిడ నిలువ నీడ, పట్టుకొమ్మ లేని నిరాశ్రయ! నా అన్నవారి నుంచి వేరు చేసి వీడామె తలకెత్తిన సిరి ఇది! వీడెప్పటికైనా చెడిపోవలసినవాడే! తనతోబాటూ వీడీమెను కూడా అధోగతి వైపు లాక్కెళ్ళ జూస్తున్నాడు. అలా జరుగుతుంటే చూస్తూ ఊరుకోడానికి తన మనసొప్పదు. వారి బారినుంచి ఈమెని కాపాడాలి. అందుకు ప్రసన్న సూచిస్తున్న విధానం సమంజసంగానే కనబడుతోంది.

✧ ✧ ✧

ప్రొద్దుపోయి, ఊరంతటా దీపాలు వెలిగి, వీధుల్లో జనసంచారం ఎక్కువైన ఓ సంధ్యా సమయాన రంగడు హైరోడ్డు వెంబడే నడువసాగాడు. ఆ రోజు మధ్యాహ్నమే అతడు కటకటాల నుంచి బయటికి వచ్చాడు. తనకారోజు విముక్తి లభిస్తుందని రంగడికి తెలియదు. అతడు తేదీలు, నెలలు గుర్తించుకోడానికి ప్రయత్నించలేదు. పది ఇరవై రోజులైతే వాటిని లెక్కించుకోనూ వచ్చు. అవి ఒక్కొక్కటిగా గడిచిపోతున్నాయని ఆనందించనూ వచ్చు. తను చెరలో గడపవలసిన రోజులు ఏడువందలకు పై చిలుకు! ఈ సుదీర్ఘమైన చీకటి బ్రతుకునెలా గడపడమన్న చింత లోపలినుంచి చెట్టును తొలిచివేసే వేరు పురుగులా రంగడి హృదయాన్ని దహించవేయసాగింది. అతడు తన చుట్టూ ఉన్న రాతిగోడని చూచేవాడు. ఆ గోడకు తల బాదుకుంటే మనోవేదన కొంత చల్లారుతుందేమో ననుకునేవాడు. కమ్ముల్ని చూచేవాడు. చేతులు చాచి వాటిని వంచి, విరిచి నుగ్గునూచం చేసివేద్దామనుకునేవాడు. కమ్ముల్లోనుంచీ చెట్లు, వాటిపైన ఆకసంలో ఎగిరిపోతున్న పక్షులు కనిపించేవి. తనూ ఒక పక్షై వాటితో కలిసి రివ్వున పరతెంచి తన రమణి చేతుల్లో వ్రాలినట్లు, ఆమె తనని హృదయానికి హత్తుకుని ముద్దాడినట్లు భావించేవాడు. అంతలో మళ్ళీ తన నిజ పరిస్థితి తెలిసివచ్చేది. "అంతా భ్రమ! అని కమ్ములు, ఇవి గోడలు, ఇది జైలు, నేను పక్షిని కాలేదు. రమణి చెంతకు పోలేను" అనుకుంటూ కుమిలిపోయేవాడు.

రంగడు జైల్లో మనిషిలా బ్రతకలేదు. యంత్రంలా బ్రతికాడు. యంత్రానికి పని చేద్దామని గానీ, మానుకుందామని గానీ ఉండదు. మర ఇటు త్రిప్పితే పని చేస్తుంది. అటు త్రిప్పితే మానుకుంటుంది. రంగడూ అంతే చేశాడు. పైవాళ్ళు లేవమంటే లేచాడు. పడుకోమంటే పడుకున్నాడు. తినమంటే తిన్నాడు. లేకుంటే వస్తున్నాడు. యంత్రం పనిచేసినన్ని రోజులూ చేస్తుంది. ఎక్కడో ఒక కీలు విరిగినప్పుడు టకీమని ఆగిపోతుంది. రంగడి గతీ అంతే అయింది. ఓ రోజు పాతాళగంగని పైకి తోడుతూ అతడు చేంతాడు మధ్యలో విడిచిపెట్టి దభేలున క్రింద పడిపోయాడు. కాపలా ఉన్న రక్షకభటుడు పరుగెత్తుకు వచ్చి రంగడిపైన చేయివేసి చూశాడు. జ్వరం నూటికిపైన కాస్తోంది. పై అధికారికి కబురు వెళ్ళింది. జ్వరంతో ఉన్న ఖైదీతో పని చేయించినందుకు అతడు కాపలా వాళ్ళపైన మండిపడ్డాడు. తనకు జ్వరమని రంగడు చెప్పుకోలేదు. అడగందే అమ్మయినా బువ్వ పెట్టదు. ఖైదీకి జ్వరమని గ్రహించి, వాడికి సపర్యలు చేయవలసిన అవసరం పోలీసు వాడికి లేదు. క్రిందపడిన తర్వాత తనకు స్మృతి రావడానికి ఎన్నిరోజులు పట్టిందో రంగడికి తెలియదు. లేచి తనవైపోసారి చూచుకున్నాడు. తను మునుపటి రంగడు కాదు. అస్థిపంజరం పైన చర్మపు తొడుగులా ఉన్న ఇదేనా తన శరీరం? కాదు. రమణితో పాటు తన రూపసంపదని సైతం ఎవరో కాజేశారు?

జ్వరం నిమ్మళించిన తర్వాత రంగడు మళ్ళీ ఖైదీగా కటకటాల్లోకి వచ్చాడు. రోగశయ్యపైన అతడి మనసు నావరించుకున్న నిస్తబ్ధత, తేరుకున్న తర్వాత కూడా అలాగే ఉండిపోయింది. జీవితోత్సాహం చిదికిపోయిన ముసలివాడిలా అతడు ఎక్కడ కూచుంటే అక్కడే కూచుని ఉండిపోయేవాడు. పని చేస్తూ చేస్తూ అలసిపోయి, కుప్పగా నేలపైన కూలబడేవాడు. తాననుభవించవలసిన రెండేళ్ళ శిక్ష ఎప్పుడో పూర్తైనట్టు, అయినా తన నిస్సహాయతను గుర్తించిన అధికారులు మరికొంతకాలం తననుంచీ చాకిరీ చేయించుకుని తనను చిత్తుచిత్తు చేసి వదిలిపెట్టనున్నారనుకుని అతడు అర్ధరాత్రప్పుడు భోరున విలపించేవాడు. కాని అది అపోహని అతడికి అచిరకాలంలోనే తెలియవచ్చింది. చింతలతో వంతలతో కుములుతున్న వాళ్ళకు నిముసమే యుగంగా కన్పిస్తుంది. రంగడికి తన రెండేళ్ళ శిక్ష ఒక మహాకల్పంగా గోచరించడంలో వింతలేదు. ఆ రోజు ఉదయం తలుపు తెరుస్తూ కాపలా వాడు "నీ శిక్ష పూర్తయింది" అన్నాడు.

రంగడు మళ్ళీ ప్రపంచంలో పడ్డాడు. మెల్లగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ రైల్వేస్టేషను వరకూ నడిచాడు. అతడెక్కవలసిన రైలు అరగంట క్రితం వెళ్ళిపోయింది. మళ్ళీ రాత్రి పన్నెండుకు కాని బండి లేదు. రంగడు టౌనుకు దారి తీశాడు. త్రోవలో ఒక బంకు దగ్గర ఆగి బీడీ కట్ట కొనుక్కున్నాడు. కాలుతున్న టెంకాయ పురిలో ఒక బీడి అంటించి ఎండిన అధరాలకు కొంచెం పదునెక్కించి ముందుకు నడవసాగాడు.

రంగడలా రెండు ఫర్లాంగుల దూరం నడిచి ఉంటాడు. అక్కడ చిన్న వీధి హైరోడ్డుతో కలుస్తుంది. రంగడా వీధి మొగసాల్లో ఆగాడు. అతడక్కడ ఆగిపోవడానికి కారణం ఒక సినిమా బొమ్మ. ఆ బొమ్మలో ఒక కొమ్మ నడివీధిలో నవ్వుల జడివాన కురిపిస్తోంది. రంగడు గోడకి అతికించబడి ఉన్న ఆ బొమ్మని హఠాత్తుగా చూడడం తటస్థించింది. ఆ చూచిన క్షణాన రంగడి శరీరం కొయ్యబారిపోయింది. అతడు కొయ్యబొమ్మలా ఆ బొమ్మని చూస్తూ నిలుచుండిపోయాడు.

ఆ నవ్వు రంగడికి సుపరిచితం. ఆ నవ్వు రంగడి బీడు బ్రతుకుపైన తొలకరి వానలా కురిసింది. ఆ నవ్వు కోసం, ఆ అరుణ రాగరంజితాలైన పెదవులపై నుంచీ వచ్చే ప్రియ వచనాల కోసం కాకపోతే రంగడు మరెందుకు బ్రతుకుతున్నాడు?

బొంయ్, బొంయ్ మంటూ హైరోడ్డు నుంచి వీధిలోకి మళ్లిన కారు క్రింద పడబోయి వెంట్రుక వాసిలో తప్పించుకుని ముందుకు పరుగెత్తాడు రంగడు. ఆ ఆందోళనలో అతడికి వీధి మధ్యలో నుంచి వైదొలగి ఏ అరుగుమీదైనా నిల్చుంటే, మరి ప్రాణాపాయముండదని స్ఫురించలేదు. ఆ పరుగుతో అతడు వీధి చివరిదాకా వెళ్ళాడు. ఒగర్చుకుంటూ అక్కడ ఆగి మళ్ళీ గోడవైపు చూచాడు. అక్కడ మరో బొమ్మ కనిపించింది. బొమ్మ వేరైనా అందులోని కొమ్మ మాత్రం అదే! అదే యువతి మరో ఫోజులో! ఈసారి ఆవిడ ఒక మగవాడితో జంటగా ఊయలూగుతోంది.

రంగడు గట్టిగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు. తన మనోవీధిలో పొడమిన అనుమానాంకురాన్ని సమూలంగా నాశనం చేయడానికి ప్రయత్నించాడు. ఈవిడ రమణి కాదు. కావడానికి వీల్లేదు. తన రమణి పరాయివాడితోబాటు ఊయల్లో కూచుని ఊగదు. తనెవతెనో చూచి రమణి అని భ్రమిస్తున్నాడు.

"తప్పుకో, తప్పుకో!" అంటూ పరుగెత్తి వస్తున్న రిక్షావాడి కేకవిని ఉలిక్కిపడి రంగడు మరికొంత దూరం నడిచాడు. అతడు నడుస్తున్న రోడ్డు అక్కడ మరొక రోడ్డుతో

కలుస్తుంది. ఆ వీధి కెదురుగా రోడ్డుకటువైపున ఒక పెద్ద హోటలు, ఆ హోటలు పైన పెద్ద సైజులో ఒక సినిమా పోస్టరు చూచి రంగడు మళ్ళీ ఆగిపోయాడు. ఆ బొమ్మలో ఇదివరకటి చిత్రాల్లోలా ఆ యువతి నవ్వడమూ లేదు, ఊయలూగడమూ లేదు. వీణ వాయిస్తోంది. అదే యువకుడు వెనుకనుంచీ ఆమె జడలో ఒక గులాబీ పువ్వు ఉంచుతున్నాడు.

రంగడి హృదయవీణపైన ఎవరో చేయి వేసి చరాలను తంత్రుల్ని తెంపి వేసినట్టయింది. ఇందుగలడందు లేదని ఎందూ కనిపిస్తున్న ఆ బొమ్మల బారినుంచీ తప్పించుకోడానికి అతడు కాలికొద్దీ అటూ, ఇటూ పరుగుతీశాడు. ఎంతగా నిమ్మళ పరుచుకోబోయినా అతడి మనసు పట్టుసడలి మళ్లీ మళ్లీ అదే అనుమానానికి గురి కాసాగింది. వేయిమందిలో ఉన్నా రమణిని తను గుర్తుపట్టగలడు. ఈవిడ రమణే! మరొకరైతే తన హృదయానికింత అఘాతం కలిగి ఉండదు.... కాదు. ఈవిడ రమణి కాదు. తను నేరస్థుడుగా ఇల్లు విడిచిపెట్టిన తర్వాత రమణి దిక్కూ మొక్కూ లేని ఏకాకి. ఆమె ఎక్కడో ఒకచోట చాకిరీ చేసి పొట్టబోసుకుంటూ తన రాకకోసం ఎదురుతెన్నులు చూస్తుంటుంది. తారాపథంలో మిలమిల మెరిసిపోతున్న ఈవిడ, తన సంపర్కం వల్ల సుఖశాంతుల్ని కోల్పోయిన అభాగ్యురాలు రమణి ఒక్కరే కావడం కల్ల!

రాత్రి ఎనిమిది గంటలు దాటి ఉంటుంది. దూలాల్లా ఊరిపోయి బరువెక్కిన కాళ్ల నీడ్చుకుంటూ నడవలేక రంగడు ఒక చెట్టు కింద కూచున్నాడు. అక్కడే పడుకుని కాసేపు నిద్రపోతే ఎంత బాగుండుననిపించిందతనికి. కానీ దౌర్భాగ్యుడెక్కడికి పోయినా దురదృష్టం వాడి వెన్నంటే ఉంటుంది. అక్కడికి చేరువగా విద్యుద్దీపాల వెలుగులో ఒక సినిమా హాలు పూలతెప్పలా రంగడికి కనిపించింది. ఆరిపోతూ మళ్ళీ వెలుగుతున్న ఎలక్ట్రిక్ బల్బుల మధ్య రమణి ఆకారం అంతలో కనిపించి, అంతలో మాయమైపోతోంది. ఆ చిత్రం చూస్తూ, చూస్తూ రంగడు పైకి లేచాడు. లేచి పది అంగల్లో హాలు దగ్గరికి వెళ్ళి అర్ధరూపాయ కిటికీలో విసరి "టికెట్టు, టిక్కెట్టు" అన్నాడు. ఎనిమిది గంటల వేళప్పుడు సినిమాకి బయల్దేరి వచ్చిన విచిత్ర వ్యక్తిని ఓరకంటితోచూస్తూ బుకింగ్ క్లర్కు ఒక నేలటికెట్టు చించి రంగడి చేతిలో ఉంచాడు.

ఏ బలీయమైన ఆకర్షణలవల్లనైతే ప్రేక్షకులు ఆ చిత్రాన్ని విరగబడి చూచారో ఆ రసవత్తర ప్రణయ సన్నివేశాల్ని రంగడు అయిదారు నిమిషాల కంటే ఎక్కువసేపు చూడలేకపోయాడు. అతడు హాల్లో అడుగు పెట్టేసరికి వెండితెరపైన నాయకీ నాయకుల మధ్య ఒక చిన్న ప్రణయ కలహం సాగుతోంది. నాయకుడు ఆఫీసు నుంచి తిరిగి రావడంలో కొంత విలంబనం జరిగింది. ఈ టీ కప్పులో తుఫాను కిదీ కారణం. ఆమె ముఖాన్ని ముకుళిత పద్మం చేసుకుంది. అతడు వెయ్యి విధాల బుజ్జగించాడు. కడకు కాఫీ టంబ్లరు ఆమె పెదవుల కందిస్తూ "నువ్వు నా రాణివైతే ఈ కాఫీ కళ్ళు మూసుకుని త్రాగేయాలి?" అన్నాడు. త్రాగకపోతే నువ్వు నా రాణివి కావు పొమ్మంటాడేమోనని భయమేమో, ఆవిడ నాలుగు గ్రుక్కల్లో కాఫీ పూర్తి చేసి "చూచారా! నేను మీ రాణినే!" అన్నట్టు భర్తవైపు ఓరకంటితో చూచింది. ప్రేక్షకులు ఆ శృంగార ఘట్టాన్ని అప్రీసియేట్ చేస్తూ చప్పట్లు చరిచారు. ఆ కరతాళాలు రంగడి తలపైన సమ్మెటప్రేటుల్లా మారుమ్రోగాయి. ఇంతలో నాయకి మళ్ళీ ఒక ప్రత్యేక ప్రణయ పారవశ్యాన్ని అభినయించింది. ఉన్నట్టుండి ఆవిడ భర్తవైపు తిరిగి "చూడండి, ఆలస్యంగా వచ్చినందుకు మిమ్మల్నేం చేస్తానో?"

అంటూ అతడి రొమ్ముపైన రెండు చేతుల్తోనూ గుద్దులు కురిపించసాగింది. ప్రియురాండ్ల పాదతాడనాల్ని సైతం సైరించిన కథానాయకుల కోవకు చెందినవాడేమో, అతడు పెద్దపెట్టున నవ్వసాగాడు. అతడితోపాటు ప్రేక్షకులూ నవ్వారు. ఆ నవ్వుల సుడిగాలిలో రంగడి హృదయం శుష్కపత్రంలా గిరవాట్లు కొట్టింది. అతడికి లోకులందరూ ఒక్కుమ్మడిగా తనను అవహేళన చేస్తున్నట్లు తోచింది. నవ్వుతున్న ప్రేక్షక సమూహాన్ని చురచుర చూస్తూ అతడు ఎలుగెత్తి "ఆపండి, ఆపండి" అని కేకవేశాడు. ఒక క్షణంపాటు అక్కడ కూచున్న వాళ్ళ కళ్ళన్నీ రంగడి వైపు తిరిగాయి. ఆ చూపులు రంగణ్ణి ఇట్టే పిచ్చివాడుగా తేల్చివేశాయి. వస్తాదుల్లాంటి వాళ్ళిద్దరు పైకి లేచి రంగణ్ణి బయటికి లాక్కొచ్చి సింహద్వారం చూపించారు.

గమ్యస్థానమంటూ లేక రంగడు వీధుల్లో తిరుగసాగేడు. పదిగంటలకు సినిమా నుంచీ ఇళ్ళకు వెళ్తున్న వారితోనూ, రెండో ఆటకు పోతున్న వారితోనూ వీధుల్లో మళ్లీ రద్దీ ఎక్కువైంది. ఆ జనసమూహం మధ్య నడుస్తున్న రంగడికి, అతడికవసరమైన భోగట్టా కొంత లభించింది. ఎవరో ఇద్దరు ముగ్గురు చిత్రం బాగోగుల్ని గురించి మాట్లాడుతుడంగా నాయకి నటనకి సంబంధించిన ప్రస్తావన వచ్చింది. తరువాత చర్చ నాయకి వ్యక్తిగత జీవితం వైపు మళ్ళింది. అదృష్టం అంటే అలా ఉండాలట! ఎక్కడో నాటకాలాడుకుంటున్న మనిషి ఎవడినో లేవదీసుకుని వెళ్ళిపోయింది. వాడిది కాపురం చేసి ఏడ్చే మొహం కాదు. ఆవిడని నట్టేటిలో పుట్టిలా విడిచి వాడెక్కడికో వెళ్ళిపోయాడు. ఎవరెవరి నోము ఎప్పుడు పండుతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? ఆమె కెలాగో సినిమా వాళ్ళ ప్రాపకం దొరికింది. అవకాశం దొరకడమేమిటి, చిటారు కొమ్మల్లో మిఠాయి పొట్లంలా వెలిగిపోవడమేమిటి? ఒక్కసారిగా జరిగాయి.

రంగడి అనుమానం కాస్తా బలపడింది. పూర్తిగా బలపడిందని చెప్పవచ్చు కూడా! కానీ రంగడి కప్పటికీ ఒక సందేహం ఉండిపోయింది. తన చెవులూ, కళ్ళే తనని మోసగిస్తున్నాయేమో!

పది నిమిషాల తర్వాత రంగడు తలపైకెత్తి చూశాడు. ఎదురుగా రైల్వే స్టేషను కనిపించింది. ప్లాట్‌ఫారం దగ్గర సాగ విడుస్తూ రైలు నిలబడి ఉంది. తలుపు తెరచి రంగడు బండిలో అడుగు పెట్టాడో లేదో, అతడికోసమే అక్కడికి వచ్చి, అతడెక్కగానే ఇంక తనకక్కడ పని తీరిపోయినట్లు రైలు కదిలింది.

✧ ✧ ✧

పత్రికల్లో ఒక వార్త పడింది. చిత్రమైన వార్త. పువ్వుల అంచులకు మధ్య 'తారకాసురుడు' అన్న శీర్షిక క్రింద వార్త ప్రచురించబడింది. "ఊరూ, పేరూ లేని దేశద్రిమ్మరి ఒకడు ఒక ప్రఖ్యాత సినిమా తార ఇల్లెక్కడో వాకబు చేసుకుంటూ పట్టణంలో తిరుగుతున్నాడు. వాలకం చూస్తే నాలుగేళ్లు ముక్కు మూసుకుని హఠయోగం చేసిన బైరాగిలా కనిపిస్తున్నాడు. సదరు సినిమాతార నొక్కసారి చూడ్డం తప్ప తనకెలాంటి దురుద్దేశమూ లేదని అతడు చెప్పుకుంటున్నాడు".

ఈ వార్త ప్రచురితం అవుతుండగానే ఆ సినీతార ఇంటిముందు ఓ సంఘటన జరిగింది.

రెండంతస్థుల మేడ ప్రక్కనుంచీ రోడ్డు వరకూ వ్యాపించి వున్న పూలతోటకు మొదట వేపచెట్టు కింద సుఖాసీనుడయ్యే ఘూర్ఖావాడి కథనం ప్రకారం, ఒకరోజు ఉదయం ఆ సినీనటి కోసం వచ్చిన వాడొక 'దోవ పోకిరి'. ఘూర్ఖావాడెక్కడ పుట్టి ఎక్కడ పెరిగాడో

ఎవరికీ తెలియదు. అతడికి తెలుగు, అరవం, ఇంగ్లీషు భాషల్లో ఏదీ రాదు. రావాల్సిన అవసరం కూడా లేదు. అతడి పని గేటు దగ్గరికి వచ్చిన వాళ్ళని వెళ్ళిపొమ్మనడం. ఆ వెళ్ళి పొమ్మనడానికి కావలసిన పదాలన్నీ అతడికి క్షుణ్ణంగా తెలుసు.

రూక్షవీక్షణాలు, కర్కశ కంఠస్వరమూ ఘూర్ఖావాడి సొత్తులని రంగడికి తెలియదు. అతడికి తెలిసిందల్లా ఆ ఘూర్ఖావాడు కూడా తనలాంటి మానవుడేనని. ఆ నమ్మకంతోనే అతడు ఘూర్ఖాని సమీపించాడు.

"ఎవరు నువ్? ఏం కావాలి?" అన్నాడు ఘూర్ఖావాడు.

రంగడికి భయం వేసింది. అయినా చల్లకు వచ్చి ముంత దాచినందువల్ల లాభం లేదు. అతడు జేబులో నుంచీ నాలుగు బీడీలు తీసి ఘూర్ఖావాడి చేతిలో ఉంచబోతూ "మరేమనుకోవద్దు బాబూ! నేనొకసారి లోపలికి వెళ్ళాలి" అన్నాడు.

"లోపల్కి వెళ్ళాలా? అదే పైత్యం! పోడా దూరమా!" గర్జించాడు ఘూర్ఖా.

"ఒకటి రెండు నిమిషాల్లో పని చూచుకుని మళ్ళీ వచ్చేస్తాను బాబూ!" ప్రాధేయపడ్డాడు రంగడు.

ఘూర్ఖావాడి కళ్ళు చంద్రనిప్పుల్లా మెరిసాయి. అతడి చేయి తోలు పటకా పైకి పోయింది. అరక్షణంలో రంగడి కళ్ల ముందు నాగుపాము పడగలాంటి తెల్లటి బిచువా మెరిసిపోసాగింది.

గుండె బేజారెత్తి రంగడు నాలుగు బారలు పరుగెత్తి ప్రాకార కుడ్యానికి ఆనుకున్నాడు. క్రిమినీ, కీటకాన్నీ చూచినట్టు ఘూర్ఖావాడు రంగణ్ణి చూడసాగాడు.

రంగడు ఘూర్ఖాని కాస్తా మెత్తపరచడానికి సాధనాంతరాలు అన్వేషించసాగాడు. తన దగ్గర డబ్బు లేదు. ఉంటే, ఉన్న డబ్బంతా వాడి పాదాల ముందు పోయడానికి తను వెనుకదీయడు. అయినా ధోరణి చూస్తుంటే వీడు డబ్బుకు పాలుమారేవాడులా కనిపించడం లేదు. బ్రతిమాలుకుందామంటేనా, దగ్గరికి వెళ్ళేసరికే మండిపడుతున్నాడు. ఇంక ఏం చేయాలి?.... రంగడు ప్రాకారం వైపు చూచాడు. ఊహు, లాభం లేదు, గోడ ఎత్తుగా ఉండడం మాత్రమే గాదు, పైన దట్టంగా గాజు పెంకులు కూడా ఉన్నాయి.

రోడ్డుపైన వెళ్తున్న కారొకటి ఉన్నట్టుండి, బంగళా వైపు తిరగడంతో రంగడి ఆలోచనలకు బ్రేక్ పడింది. కారు శరవేగంతో ముందుకు వస్తోంది. రంగడు ఒకడుగు ముందుకు వేశాడు. అతడొకటి రెండు క్షణాలకన్నా ఎక్కువసేపు కారు లోపలికి చూచి ఉండడు. అయినా తన రమణిని పోల్చుకోడానికెంతసేపు కావాలి! అతడా నిమిషాన తనకీ, రమణికీ ఉన్న అంతరాంతరాల్ని మరచిపోయి "రమణీ, రమణీ!" అంటూ ముందుకు పరుగెత్తాడు.

మేడ ముందు ఆగిన కారు నుంచి క్రిందకి దిగుతూ రమణి డ్రైవరుతో "గేటు దగ్గర ఎవరో కారు వెంబడి పరుగెత్తి వచ్చినట్టుంది కదూ?" అంది.

"అలాగాండీ! నేను చూడలేదు" అన్నాడు డ్రైవరు.

"నువ్వు కారుని షెడ్‌లోకి తీసుకెళ్ళు" అంటూ రమణి వెనుదిరిగి గేటుదాకా నడిచింది. ఘూర్ఖావాడు లేచి నిలబడి సెల్యూట్ చేశాడు.

"ఎవడా మనిషి? ఎలా వెళ్ళిపోయాడు?" అంది రమణి.

"వాడాండీ! ఒరువేగబాండ్! ఇంక చస్తే ఇందపక్క రాదు – పోలీసు పట్టుకెళ్ళారు".

రమణి తలవంచుకుని మళ్ళీ మేడవైపు నడవసాగింది. మధ్యలో వజ్రపాణి ఎదురై "ఎక్కడికి వెళ్ళావు రమణీ ఎండలో" అన్నాడు.

"అబ్బే, ఎక్కడికీ లేదు. ఆ పొదరింట్లో కాసేపు కూచుందామని" అంది రమణి.

"అయితే పొదరింటికి వెళ్ళవలసిన దారి ఇది కాదు. అది" అంటూ నవ్వాడు వజ్రపాణి.

రమణిలో అప్పుడప్పుడూ పరధ్యానం శృతిమించి రాగాన పడుతుండడం వజ్రపాణి గమనించకపోలేదు. ఆ పరధ్యానానికి మూలకారణమేదో అతడికి తెలుసు. ఎంత గొప్ప అంతస్థు అందుకోగలిగినప్పటికీ, ఒక్కొక్కప్పుడు మానవుల దృష్టి అధోలోకాల వైపు ప్రసరిస్తుంటుందెందుకా అని వజ్రపాణి రమణి పరధ్యానంగా ఉన్నప్పుడల్లా తర్కించుకుంటాడు.

రమణిని చిత్రరంగంలో ప్రవేశపెడుతూ వజ్రపాణి ఆమెపైన గొప్ప ఆశలేవీ ఉంచుకోలేదు. ఉదరపోషణకామెకొక వెరవు చూపించినందుకు అతడికి సంతృప్తి కలిగిన మాట మాత్రం నిజమే! కాదంటే ఆ సంతృప్తితో పాటు తనలో పరోపకార పారీణత లేకపోలేదనే విశ్వాసం సైతం అతడికి కలిగింది. కాని రమణి పట్ల అతడు వేసుకున్నా అంచనా కొద్దికాలంలోనే తారుమారయింది. ఆమెలో వృద్ధికి రాగల లక్షణాలు చూడనేర్చినవారి కళ్ళకు గోచరించాయి. వాళ్ళు మట్టినుంచి మణుల్ని పైకి తీసే ఇంద్రజాలాన్ని వజ్రపాణికి అంటగట్టి అతణ్ణి నేలపైనుంచీ నాలుగు బారలు పైకెత్తేశారు. అప్పటి నుంచీ వజ్రపాణికి రమణిపైన శ్రద్ధ ఇనుమడించసాగింది. ఆమెని పైకి తీసుకురావడం కోసం ఆలోచించడం అతడి నిత్యకృత్యాలలో ఒకటై కూర్చుంది.

ఆరునెలల క్రిందటి సంగతి. అప్పుడప్పుడే రమణికి చిత్ర రంగంలో ప్రాబల్యం కలుగుతోంది. షూటింగులతో ఆమెకి రేయింబవళ్ళు తెమలడం లేదు. ఓ రోజున ఉదయం వజ్రపాణి ఆమెను ఔట్‌డోర్ షూటింగ్‌కని బయలుదేరదీస్తుండగా పోస్ట్‌మెన్ ఆమెకో ఉత్తరం తెచ్చాడు. రెండు వారాలకు ముందు పెట్టెలో పడిన ఆ ఉత్తరం రమణిని అన్వేషిస్తూ దేశమంతా ఒక ప్రదక్షిణం చేసుకుని వచ్చింది. వజ్రపాణే ఉత్తరం చించి చదివాడు. రంగడు చావుబ్రతుకుల మధ్య ఉన్నాడనీ ఆత్మీయులెవరైనా ఉంటే వచ్చి చూచి పోవచ్చుననీ జైలు అధికారులు వ్రాశారు.

"ప్రోగ్రాం కాన్సిల్ చేయించండి. నేనక్కడికి వెళ్ళి రావాలి?" అంది రమణి.

వజ్రపాణికి చిర్రెత్తుకొచ్చింది. పెద్ద ఎత్తున ప్రారంభమైన షూటింగులు వదలిపెట్టి ఆ రంగణ్ణి చూచి రావాలని చెప్పడానికి రమణికెలా నోరాడిందో అతడికి అర్థం కాలేదు.

"మీకెనండీ చెప్పడం! నాకెలాగైనా నాలుగు రోజులు శెలవిప్పించండి" అంది మళ్ళీ రమణి.

వజ్రపాణి రమణి ముఖంలోకి చూచాడు. ఆవిడ నిశ్చితాభిప్రాయం అతడికి అవగతమైంది. అది కాస్తా అవగతం కావడంతో అతడు తన ధోరణి మార్చుకుని "చూడు రమణీ రంగడు నా తమ్ముడు. వాడిపైన నీకెంత అక్కరుందో నాకూ అంత అక్కరుంది. ఇక్కడ కొన్నివేల రూపాయలు నష్టపరచి నువ్వు వాడిని చూచి వచ్చినందువల్ల ఒరగబోయే దేముంది? నీ బదులు నేను వెళ్ళొస్తాను. వీలుంటే అధికారులతో మాట్లాడి అతన్ని తీసుకొచ్చేస్తాను కూడా! సరేనా?" అన్నాడు.

రమణి కొంతసేపు ఆలోచించి సరేనంది.

తన జీవితంలో బొత్తిగా తనకిష్టంలేని పనేదైనా వజ్రపాణి చేసివుంటే అది రంగణ్ణి చూడ్డానికి వెళ్ళడం, తీరా అతడు వెళ్ళేసరికి రంగడు స్మారకం తప్పి మంచంపైన పడి ఉన్నాడు.

"రోగి పరిస్థితి ఎలా ఉందండీ?" అని వజ్రపాణి నర్సుని అడిగాడు.

"అబ్బే, ఏం బాగుండలేదండీ! ఇలాంటి కేసులు నేను చూచాను. నూటి కొకరిద్దరు బ్రతికితే హెచ్చు" అంది నర్సు.

వజ్రపాణి డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళి మళ్ళీ అదే ప్రశ్న వేశాడు. "గోడ మీద పిల్లి వాటంగా ఉంది కేసు. ఇటూ చెప్పలేము, అటూ చెప్పలేము. మొత్తం మీద పరిస్థితి ప్రమాదకరమే" అన్నాడు డాక్టరు.

"ఇటువంటి కేసుల్లో ఒకటి రెండుకంటే ఎక్కువ నయం కావంటారండీ! మీకు తెలియని విషయం గనుకనా?" అన్నాడు వజ్రపాణి.

"ఎవరా మాట చెప్పింది?" డాక్టరు కొంచెం కటువుగా ప్రశ్నించాడు.

"ఆవిడేనండీ! ఆ లావుపాటి నర్సు" అన్నాడు వజ్రపాణి.

"నూటికి పది పదిహేను కేసులుకూడా నయమౌతాయి. ఆవిడకి తెలియదు" అన్నాడు డాక్టరు.

ఎందుకోగాని వజ్రపాణికి డాక్టరు కంటే నర్సే అనుభవజ్ఞురాల్లా కనిపించింది. పోనీ డాక్టరు అభిప్రాయాన్ని బట్టి చూచినా రంగడు మామూలు మనిషి కాగలడనడానికి అట్టే అవకాశం కనిపించడం లేదు. పది పదిహేను మందిలో కన్నా ఎనభై ఎనభై అయిదుమందిలో రంగణ్ణి కలిపివేయడం వజ్రపాణికి సమంజసంగా తోచింది.

ఆ రోజు సాయంత్రమే వజ్రపాణి పట్నానికి తిరిగి వచ్చాడు. ముఖం చిన్నబుచ్చుకుని "మనకి రంగడు లేడు రమణీ!" అని చావుకబురు చల్లగా చెప్పేశాడు. రంగడెలాగూ పదిరోజుల్లో చనిపోబోతున్నాడు గనుక ఈ అబద్ధం చెప్పడం మరేమంత కొంప మునిగిపోయే అపరాధం కాదని కూడా వజ్రపాణి తన అంతరాత్మకి నచ్చచెప్పుకున్నాడు.

✧ ✧ ✧

ఉన్నట్టుండి ఆశ్లేషా పిక్చర్స్ వాళ్ళకి బిచ్చగాళ్ళు కావలసి వచ్చారు. వాళ్ళకప్పుడప్పుడూ రాజులు కూడా కావలసి వస్తారు. కానీ రాజులతో వాళ్ళకంటే చిక్కుండదు. మెడకాయ మీద తలకాయ ఉన్న సాధారణ మనిషి కెవడికైనా సరే చెమ్కీ గుడ్డలు తొడిగి, గాజుపూసల దండలు రెండు వేసి, వల్లెవాటు గిరజాలు కైసేసి రాజుగా నిలబెట్టగల సామర్థ్యం వాళ్ళకుంది. బిచ్చగాళ్ళ కలాంటి అలంకారాలు పనికిరావు. వీళ్ళైనంత మాసి, చినిగిన దుస్తుల్లో బాగా వికారంగా కనిపిస్తే తప్ప వీడు బిచ్చగాడేనని ప్రేక్షకులు నమ్మరు. ప్రేక్షకులు సామాన్యంగా సంశయాత్ములు.

అయినా ఒకరిద్దరు బిచ్చగాళ్ళని తయారుచేయడం ఆశ్లేషా పిక్చర్స్ వారికేమంత కష్టమైన పని కాదు. గేట్‌కీపరు నుంచీ కథానాయకి వేలువిడిచిన తమ్ముడు వరకూ ఎవరో ఒకరు బొచ్చె చేతపట్టుకుని అపర బిచ్చగాళ్ళలా సాక్షాత్కరించి అవసరం గడుపుకోడానికి ఉపకరిస్తుంటారు. కానీ వచ్చిన చిక్కల్లా ఏమిటంటే ఆశ్లేషా పిక్చర్స్ వారికి దాదాపు నూరుమంది బిచ్చగాళ్ళు కావలసి వచ్చారు. అందులోనూ వాళ్ళందరూ నిజమైన బిచ్చగాళ్ళే అయితే ఆ ఘట్టంలో సహజత్వం ఉట్టిపడగలదని విజ్ఞులు కొందరు సలహా ఇచ్చారు.

నిర్మాత డైరెక్టర్ ముఖం చూచాడు. డైరెక్టర్ ప్రొడక్షన్ మేనేజర్ ముఖం చూచాడు. ప్రొడక్షన్ మేనేజర్ పేవ్‌మెంట్ల వెంబడే పరుగులు తీశాడు. మరునాటి ఉదయం తెల్లవారేసరికి రెండు లారీల నిండుగా బిచ్చగాళ్ళు హాజరు పరచబడ్డారు.

కలకలలాడుతున్న పూలతోట మధ్య రాజమహలు బిచ్చగాళ్ళకు నేత్రపర్వంగా కనిపించింది.

"అబ్బబ్బ! ఏం మహలు!! ఏం మహలు!!!" అంటూ విస్తుపోయాడు ఒక అమాయకపు బిచ్చగాడు.

"గొప్ప మహలేలే! వట్టి అట్ట ముక్కలు" అన్నాడొక తెలివైన బిచ్చగాడు.

"అయితే ఇదంతా పైకి పటారమే నన్నమాట!" అంటూ మరొకడు కిసుక్కున నవ్వాడు.

"ఇష్, మాట్లాడగూడదు. మీరందరూ ఒక్కొక్కరుగా ఈ దారంట పైకి వెళ్ళాలి. ఆ మలుపు తిరగ్గానే ఆర్చి దగ్గర మహారాణీ నిలబడి ఉంటుంది. ఆమె దగ్గర దానాలు పరిగ్రహించి అందరూ ఒక్కొక్కరుగా ఆ వైపు నుంచీ తిరిగి వచ్చేయాలి" అన్నాడు దర్శకుడు.

ఒక సందేహ ప్రాణి డైరెక్టరుకు అడ్డు తగిలి "అయినా మహారాణీ గారికి ఈ రోజింత దయ గలగడానికి కారణమేమండీ?" అన్నాడు.

"ఓహో, అదా మీ సందేహం! అలా అడగాలి. మహారాజు గారు పొరుగు దేశం పైకి దండెత్తాడు. యుద్ధం జరుగుతోంది. ఓహ్ భయంకరమైన యుద్ధం. రాజుగారి విజయాన్ని కోరుతూ మహారాణీ బీదలకు దానధర్మాలు చేస్తోంది".

బిచ్చగాళ్ళు ఒక్కొక్కరే పైకి వెళ్ళి, అవతలి వైపు నుంచి క్రిందికి వచ్చేయసాగారు.

"ఇంకా ఎందరున్నారండీ?" అన్నాడు కొంచెం విసుగుతో కెమెరామెన్.

"ఇదిగో కడపటివాడు" అన్నాడు డైరెక్టర్.

బిచ్చగాడు మహారాణీ ముందు నిలబడ్డాడు. మహారాణీ చెలికత్తె అందించిన నూతన వస్త్రాల్ని చేతికి తీసుకుంది. బిచ్చగాడు చేతులు ముందుకు చాచాడు. మహారాణీ బిచ్చగాడ్ని చూచింది. బిచ్చగాడు మహారాణిని చూచాడు. బిచ్చగాడు "రమణీ! రమణీ!" అన్నాడు. మహారాణి "రంగా, రంగా!" అంటూ బిచ్చగాణ్ణి కౌగిలించుకుంది.

కంగారుతో డైరెక్టర్ "కట్, కట్" అన్నాడు.

• భారతి, మాసపత్రిక 1954 •